

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
Ғұмарбек Дәукеев атындағы
АЛМАТЫ ЭНЕРГЕТИКА
ЖӘНЕ БАЙЛАНЫС
УНИВЕРСИТЕТИ
КОММЕРЦИЯЛЫҚ ЕМЕС
АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

050013, Алматы қ., Байтұрсынұлы к-си, 126/1
тел.: 8 727 292 57 40, факс: 8 727 292 50 57
e-mail: aues@aues.kz

РЕСПУБЛИКА КАЗАХСТАН
АЛМАТИНСКИЙ
УНИВЕРСИТЕТ
ЭНЕРГЕТИКИ И СВЯЗИ
имени Гумарбека Даукеева
НЕКОММЕРЧЕСКОЕ
АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО

050013, г.Алматы, ул.Байтурсынулы, 126/1
тел.: 8 727 292 57 40, факс: 8 727 292 50 57
e-mail: aues@aues.kz

ХАТТАМА

«14» 05 2024 ж./г.

№3

Ғ Дәукеев атындағы АЭжБУ базасындағы «Телекоммуникациялар»
және «Инженерия және инженерлік іс» кадрларды дайындау бағыттары
бойынша Республикалық оқу-әдістемелік кеңестің Оқу-әдістемелік
бірлестігі - Жобаларды басқару тобының (РОӘК ОӘБ ЖБТ) отырысы

Төрағалық етті – С.С. Сагинтаева, АЭжБУ ректоры;
Қатысқандар: РОӘК ОӘБ ЖБТ 41 мүшесінің 29.

КҮН ТӘРТІБІ

1. Фылыми және оқу-әдістемелік жұмыстарда дәйексөз мәнерлерін қолдану мәселесін талқылау. Баяндамашы-Конышин С.В., РОӘК ОӘБ-ЖБТ төрағасының орынбасары.
2. Назарбаев Университетінің тәжірибесі негізінде зерттеу этикасы туралы ішкі ережені өзірлеу мәселесі - баяндамашы – Конышин С.В., РОӘК ОӘБ-ЖБТ төрағасының орынбасары.
2. Әртүрлі.

1. ТЫҢДАЛДЫ:

АЭжБУ Академиялық қызмет жөніндегі проректоры Конышин С.В. –
ҚР БФМ Министрінің тапсырмасы бойынша алдағы уақытта заңнамалық
негізде ҚР БФМ қабылдайтын ұсынымдар өзірлеу қажет екенін хабарлады.
Яғни, біздің ғалымдар мен оқытушылар шығаратын оқу жұмыстарында да,
фылыми жұмыстарда да дәйексөздердің бірыңғай стилі болуы тиіс.

Әр түрлі журналдарда дәйексөзге талдау жүргізілді. Біздің
қазақстандық және шет елдерде түрлі дәйексөз стильдері қолданылады.

Қысқаша айтқанда-дәйексөз стилі, біз кез-келген әдебиетке сілтеме
жасаған кезде, біз оған сілтеме жасаймыз және министрлік мұны
халықаралық деңгейде жасағысы келеді.

Бұған дейін Қазақстанда қолданылған дәйексөз стилі бірнеше күжаттармен бекітілді, яғни Ғылым комитеті арқылы ғылыми жұмыстарды орындағандар ғылыми жұмыстарды ресімдеудің мұндай мемлекеттік стандарты бар екенін біледі, ол бұрынғы кеңестік стандарт негізінде, содан кейін бірлескен стандарт негізінде жасалды – Ресей, Беларусь, Қазақстан мемлекетаралық стандарты.

Қазақстандық стандарт - ол Чикаго дәйексөзі стилінде жасалған, сонымен қатар APA стилі, Гарвард стилі, Ванкувердің стилі – ең көп таралған стильдер.

Бізге ҚазҰУ-дан хат келді, олар жаратылыстану-техникалық бағыттағы ғылыми және ғылыми-әдістемелік жұмыстарда Чикаго мен Ванкувердің стильдерін, әлеуметтік-гуманитарлық бағыттағы ғылыми және ғылыми-әдістемелік жұмыстарда APA стилін қолдануды ұсынады. С. В. Коншин әртүрлі стильдердің мысалдарын ұсынды. Кітаптар мен мақалаларға арналған стильдерді ұсыну. Ол сонымен қатар кітаптар мен мақалаларға дәйексөз стильдерін ұсынды.

Ол Чикаго стилін ұсынды, ол әдістемелік басылымдарға ыңғайлыш. Бейне контент-сілтемелерді әлі аз адамдар пайдаланады. Бейне контент әртүрлі стилде рәсімделеді.

Сұрақ: АЭжБУ ректоры Сағынтаева С. С.: АЭжБУ хабаршысында Ванкувер стилі қолданылады. Чикаго мен Ванкувер стильдерінің айырмашылығы? Әлемдік тәжірибе Чикаго стилін қолдана ма?

Жауап: айырмашылығы-Чикаго стилінде аты бар (Толық аты) және Ванкуверде тегі мен аты-жөні. Әлемдік тәжірибе иә, Чикаго стилін қолданады. Егер шетелде, мысалы, монография жарияланса, онда ол дәл атымен жүреді. Егер мақала, мысалы, Чикаго стилі қолданылады. Ванкувер стилі немен ыңғайлыш емес - мұнда толық сілтеме беріледі.

Қазіргі уақытта ғаламдық Интернет желісіндегі электрондық күжатқа DOI индексі, яғни бірегей авторлық нөмір беріледі. Журнал таратылған жағдайда немесе мақала, мысалы, журналда жойылған жағдайда, DOI индексі арқылы әрдайым із қалады (бұл DOI индексі тағайындалған объектіні оның орналасқан жері өзгерген жағдайда да табуға болатындығын білдіреді, яғни объектілерді мерзімсіз сақтау).

Сұрақ: АЭжБУ ректоры Сағынтаева С.С.: - демек, біз Чикаго стилін барлық нәрсеге (мақалалар, диссертациялар, кітаптар және т. б.) қабылдаймыз?

Жауап: Ия, біздің РОӘК біз техникалық ғылымдар бойынша Чикаго стилін ұсынамыз.

Мәселе: АЭжБУ ректоры Сағынтаева С. С.: Құрметті әріптестер қандай ұсыныстар болады.

СӨЗ СӨЙЛЕДІ: «Өнеркәсіптік жылу энергетикасы» кафедрасының профессоры Э.А. Сериков – ол Чикаго стилінде фамилиядан кейін жыл көрсетілетінін атап өтті, бұл ерекше, біз журнал атауынан кейін жылды көрсетеміз.

Жауап: бұл мақалаларда, Чикаго стилінде кітаптарда жыл сонында көрсетіледі. Негізінде, алғы шет елдерде АҚШ-тағы мысалы - онда барлық дәйексөз стильдері қолданылады, бірақ бізден бір дәйексөз стилі болуы керек деп сұрайды. Кітаптар үшін бізді Чикаго стилі қанағаттандырады, Чикаго стилі диссертацияға сәйкес келеді, дегенмен Ванкувер көбірек қанағаттандырады.

Сұрақ: «Телекоммуникация және инновациялық технологиялар» кафедрасының менгерушісі Э.К. Темиркановна – барлық басылымдар үшін бірдей стиль болуы тиіс па, яғни біз әртүрлі ғылыми және ғылыми-әдістемелік басылымдар үшін әртүрлі стильдерді таңдай аламыз ба? Яғни, диссертациялық жұмыстарды ҰМFTO тапсырған кезде олардың өз талаптары болады.

Жауап: әріптестер Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ РОӘК қалай қабылдағанын тағы да айтамын. Олар былай деп жазды: «жаратылыстанут-техникалық стильдегі ғылыми және ғылыми-әдістемелік енбектерде Чикаго мен Ванкувер дәйексөз стильдерін қолданады» - яғни олар екі стиль қолданады, яғни мақалалар үшін Ванкувер стилін, ал кітаптар, оқулықтар мен оқу құралдары үшін Чикаго стилін қолдану.

Сұрақ: АЭжБУ ректоры Сағынтаева С. С.: біз монографиялар, оқулықтар мен оқу құралдары үшін Ванкуверді таңдаймыз деп ұсыныс жасай аламызба?

Сөз сөйлемді: «Электроэнргетикалық жүйелер» кафедрасының менгерушісі Е.К. Умбеткулов екі стиліндегі – Чикаго мен Ванкуверді қабылдауды ұсынды.

Менің ойымша, диссертациялар, оқулықтар, оқу құралдары, ғылыми мақалалар және т. б. бірыңғай стилде болуы керек.

Маған Чикаго стилі ұнамайды, өйткені онда атын толық көрсету керек. Біздің шетелдік әріптестеріміз үшін бұл атау ештеңе айтпайды, сондықтан егер есімнің орнына инициалдарды қойсақ, онда бұл қалыпты жағдай болады, шетелдік тәжірибе көрсеткендей: тегі, содан кейін әкесінің аты, қысқартылған сияқты, егер біз есімдерді жазсақ, тіпті латын графикасында болса, бәрі шатасады.

Біздің мақалаларымызды шетелде мойындасын десек, тегі мен аты-жөнін жазылсын, солай деп айтайык.

Біздің авторлар жүгірмеуі үшін және мақалаға мұндай сілтеме, ал монография үшін басқаша екенін ұмытпауы үшін стильдер бірдей болуы керек. Менің ойымша Ванкувер. Чикаго нұсқасында тек мақаланың атауын және журналдың немесе баспаның атауын бөлетін курсив бар.

АЭжБУ ректоры С.С. Сағынтаева сөз сөйлемді. Жақсы, тағы қандай пікірлер болады. Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ үтір арқылы екі стиль ұсынады. Егер біз екі стиліндегі қолданатын болсақ, онда оны накты бөлу керек. Ванкувер стилі басқа стильдермен салыстырғанда ұқсастықтары көп. Біз Vancouver стилін ұсынамыз.

Дауыс беру нәтижесі: жақтағандар – 29, қарсы – жоқ, қалыс – жоқ.

Қаулы бірауыздан қабылданды.

ҚАУЛЫ ЕТТИ: Vancouver стиліндегі дәйексөз стилін қолдану ұсынылсын.

2. ТЫҢДАЛДЫ:

АӘжБУ Академиялық қызмет жөніндегі проректоры С.В. Конышин – зерттеу этикасы да өте маңызды сәт екенін, сондай-ақ Министрлік зерттеу этикасы туралы ішкі ережені әзірлеуді міндеттеді.

Әр университетте ғылыми жарияланымдардың этикасы туралы ереже болуы керек. Бізде, мысалы, АӘжБУ хабаршысында сайтта ілінген ереже бар, яғни сіз ашық қолжетімділікті таныса аласыз. Ол бір кездері танымал elsiver компаниясының халықаралық этикалық келісімі негізінде жасалған.

Журналдарда немесе Scopus конференцияларында жарияланған адамдар сіз мақаланың соңғы нұсқасын тапсырган кезде этика туралы қағазға қол қойдыңыз, ол ағылшын тілінде болды. Осыған ұқсас, әр университетке осындай ішкі құжатты әзірлеу ұсынылады. Біздің міндетіміз-қазір РОӘК сізді осы құжатта не болуы керек және бұл құжат әр университетте міндетті түрде болуы керек екенін таныстыру.

Назарбаев Университетінің тәжірибесі бар, оны бізге де ұсынды, мен тағы да атап өтемін, онда ерекше айырмашылықтар жок, яғни жарияланымдар этикасы бірінші кезекте біз талқылаған сілтемелерді қарастырады, яғни егер автор басқа біреуден алса, ол оған сілтеме жасауы керек, ол оны өзінікі ретінде бермеуі керек. Бұл әдістемелік нұсқауларға, оқулықтарға, ғылыми мақалаларға және т. б. кез-келген басылымдарға қатысты.

АӘжБУ ректоры С.С. Сағынтаева сөз сөйлемді – ол зерттеу этикасы туралы ішкі ережені әзірлеу бойынша жұмыс тобын құруды ұсынды. Мұнда ғылым департаментінің өкілдері міндетті түрде болуы керек. Біз және РОӘК - ке кіретін әрбір ЖОО өз ЖОО-да зерттеу этикасы туралы ережелерді әзірлеуі керек.

АӘжБУ-нің ішкі ережесін әзірлеуді ғылыми және инновациялық қызмет жөніндегі проректор А.А. Саухимовқа тапсырылсын. Ол Сапа менеджменті жүйесіне және зерттеу этикасы туралы ереженің талаптарына сәйкес, Назарбаев Университетінің тәжірибесін және бізде бар нәрсені негізге алып орындауға және бақылауға алсын.

Сұрақ: АӘжБУ ректоры С.С. Сағынтаева, сонда бізде АӘжБУ-да зерттеу этикасы туралы жеке құжат жоқ па?

Жауап: тек журналдарға қатысты ережелер.

Сұрақ: АӘжБУ ректоры С.С. Сағынтаева: мерзімдері қандай және мерзімі бойынша шектеулер бар ма.

Жауап: жоқ, министрлік мерзімдерді шектемейді.

АӘжБУ ректоры С.С. Сағынтаева: жұмыс тобын құруды жоспарлау және ғылыми және инновациялық қызмет жөніндегі проректор А.А. Саухимовты жауапты ету қажет.

ҚАУЛЫ ЕТТИ:

Назарбаев Университетінің тәжірибесі негізінде зерттеу этикасы бойынша ішкі ережені өзірлеу жөніндегі жұмыс тобын құру.

3. ТЫҢДАЛДЫ:

АЭЖБУ Академиялық қызмет жөніндегі проректоры С. В. Коньшин келесі мәселелер бойынша:

- қазақ тіліндегі «Іқтималдықтар теориясы және математикалық статистика элементтері» атты оқулықты, авторлар: С.С. Сағынтаев, С.С. Сағынтаева, көлемі – 11,7 б.б. басып шығару және РОӘК ОӘБ ЖБТ таңбасын беру ұсынысы туралы (Ғылыми кеңестің үзіндісі мен ұсынысы қоса берілген);
- орыс тіліндегі «Дискретная математика» атты оқу құралын, автор: Л.Н. Астраханцева, көлемі – 5,6 б.б. басып шығару және РОӘК ОӘБ ЖБТ таңбасын беру ұсынысы туралы (Ғылыми кеңестің үзіндісі мен ұсынысы қоса берілген);
- қазақ тіліндегі «Дискретті математика» атты оқу құралын, автор: М.Ж. Байсалова, көлемі – 5,8 б.б. басып шығару және РОӘК ОӘБ ЖБТ таңбасын беру ұсынысы туралы (Ғылыми кеңестің үзіндісі мен ұсынысы қоса берілген);
- қазақ тіліндегі «Электр желілері мен жүйелері» атты оқу құралын, авторлар: С.В. Ибрагимова, Г.А. Сарсенбаева, көлемі – 8,5 б.б. басып шығару және РОӘК ОӘБ ЖБТ таңбасын беру ұсынысы туралы (Ғылыми кеңестің үзіндісі мен ұсынысы қоса берілген);
- қазақ тіліндегі «Цифрлық құрылғылар және микропроцессорлар» атты оқу құралын, автор: Б.С. Есмағамбетов, көлемі – 12,75 б.б. басып шығару және РОӘК ОӘБ ЖБТ таңбасын беру ұсынысы туралы (Ғылыми кеңестің үзіндісі мен ұсынысы қоса берілген).

Жариялауға 5 оқу құралы келіп тұсті. Қазақ тіліндегі "Электр желілері мен жүйелері" оқу құралы, авторлары: Ибрагимова С.В., Сәрсенбаева Г. А., көлемі – 8,5 п. л. теріс пікір алды.

Рецензент келесі маңызды ескертулерді атап өтті: микропроцессорлардың ескі түрлері келтірілген, ескі кітаптардан сканерленген суреттер бар (80-ші жылдары шыққан), әдебиетке сілтемелер өте ескі (1990-2001), яғни цифрлық схемотехника мен микропроцессорлар бойынша жаңа әдебиетке сілтемелер жоқ. Автор 80-ші жылдары басылып шыққан оқулықты қайта басып шығарып, қазақ тіліне аударған сияқты.

Бұл оқу құралы авторлар оқулықтар мен оқу құралдарын республикалық деңгейге шығарған кезде неғұрлым жауапкершілікпен қарau мақсатында айтылған. Бұл оқу құралы жариялауға ұсынылмаған.

ҚАУЛЫ ЕТТИ:

Ұсынылған Оқу құралдары мен оқулыққа РОӘК ОӘБ-ЖБТ таңбасы берілсін:

1. Қазақ тіліндегі «Ықтималдықтар теориясы және математикалық статистика элементтері» атты оқулықка, авторлар: С.С. Сағынтаев, С.С. Сағынтаева, көлемі – 11,7 б.б.

2. Орыс тіліндегі «Дискретная математика» атты оқу құралына, автор: Л.Н. Астраханцева, көлемі – 5,6 б.б.

3. Қазақ тіліндегі «Дискретті математика» атты оқу құралына, автор: М.Ж. Байсалова, көлемі – 5,8 б.б.

казақ тіліндегі «Электр желілері мен жүйелері» атты оқу құралына, авторлар: С.В. Ибрагимова, Г.А. Сарсенбаева, көлемі – 8,5 б.б.

Дауыс беру нәтижесі: жақтағандар – 29, қарсы – жоқ, қалыс – жоқ.
Қаулы бірауыздан қабылданды.

1. Қазақ тіліндегі «Цифрлық құрылғылар және микропроцессорлар» атты оқу құралы, автор: Б.С. Есмағамбетов, көлемі – 12,75 б.б. пікір-сарапта көрсетілген ескертулерді түзетуге қайтарылсын.

Дауыс беру нәтижесі: жақтағандар – 29, қарсы – жоқ, қалыс – жоқ.
Қаулы бірауыздан қабылданды.

РОӘК ОӘБ-ЖБТ төраға

С. Сагинтаева

РОӘК ОӘБ ЖБТ хатшысы

Л. Утешкалиева

